

248597

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248597

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภค

LEGAL PROBLEMS ON CONSUMER LITIGATION

ฉวีรินทร์ วงศ์ปัญญา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังจันทน์

พ.ศ. 2554

๖๐๐๒๓๓๕๒๕

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

248597

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภค

ณัฐนันท์ วงศ์ปัญญา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

Legal Problems on Consumer Litigation

NATTANAN WONGPANYA

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภค

เสนอโดย ณิชนันท์ วงศ์ปัญญา

สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ธีรวัฒน์ จันทรสุมบูรณ์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา จิตร์น้อมรัตน์)

วันที่ 5 เดือน เมษายน พ.ศ. 2554

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภค
ชื่อผู้เขียน	ณัฐนันท์ วงศ์ปัญญา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

248597

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาถึงพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภค ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและหาแนวทางที่เหมาะสมกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบต่อบริโภค โดยศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมัน และ สิงคโปร์ ทั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความในวารสาร เอกสารวิจัย กฎหมายที่เกี่ยวข้องและคำวินิจฉัยของศาลตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาพบว่าเมื่อนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ไปใช้ได้ระยะหนึ่งแล้วก็พบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติตามมาหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องเขตอำนาจศาลในการฟ้องคดีผู้บริโภค ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับความเสียหายอย่างเดียวกัน ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับกรณีผู้มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคที่เป็นมูลนิธิ ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอุทธรณ์และฎีกา ปัญหาข้อกฎหมายเรื่องระบบการสืบพยาน ซึ่งปัญหาข้อกฎหมายเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภคต่างไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างแท้จริง อันเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะรวมห้าประการ กล่าวคือ ประการแรก ในเรื่องเขตอำนาจศาลในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฟ้องผู้บริโภค โดยเพิ่มเติมให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีถิ่นที่อยู่อันแท้จริงในเขตศาลได้อีกแห่งหนึ่งด้วย ประการที่สอง การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มิได้นำหลักการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาบัญญัติไว้ทั้งหมด เนื่องจากยังขาดหลักการในการเรียกร้อง

ค่าสินไหมทดแทนจากผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นจำเลยในการกระทำเดียวกัน ทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายอย่างเดียวกันไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายพร้อมกันในคราวเดียวกัน

นับว่าไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภครายอื่นที่ไม่ได้นำคดีมาฟ้องศาล ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้คดีผู้บริโภคเป็นคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ประการที่สาม ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นองค์กรรับรองมูลนิธิให้มีอำนาจฟ้องร้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ด้วย ประการที่สี่ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติกฎหมายในเรื่องการสืบพยานไม่ชัดเจนไว้หลายมาตรา ทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในทางปฏิบัติทั้งต่อผู้พิพากษา ทนายความ ผู้ประกอบธุรกิจผู้บริโภคว่าระบบการสืบพยานควรเป็นระบบกล่าวหาหรือไต่สวน ผู้เขียนขอเสนอแนะให้การสืบพยานควรใช้ระบบไต่สวน ประการที่ห้า ในเรื่องการอุทธรณ์และฎีกา ผู้เขียนขอเสนอแนะควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 51 ซึ่งเดิมบัญญัติให้คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้พิจารณาอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาท โดยให้ตัดข้อความในส่วนที่อนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาทออกไปจากมาตราดังกล่าวเพื่อจำกัดสิทธิของคู่ความในการยื่นฎีกา

Thesis Title	Legal Problems on Consumer Litigation
Author	Nattanan Wongpanya
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Kalaya Tansiri
Department	Law
Academic Year	2010

ABSTRACT

218597

The purpose of this thesis is to study Consumer Case Procedure Act B.E. 2551 regarding legal problems on consumer litigation. This thesis also study legal problems and investigate for the appropriate way on stipulating the liability of business operators on consumers by comparing with those of foreign laws, namely, United States, German and Singapore. This thesis is studied by Documentary Research by searching from books, articles, research documents, relevant laws, judge's decision and data from internet.

According to this thesis, it is found that after a period of the promulgation of Consumer Case Procedure Act B.E. 2551, there are some legal problems in practice such as problems on jurisdiction of Consumer Cases, Class action, case filing competence and case proceeding of foundation on behalf of consumers, appeal and dika appeal and witness trial procedure. These legal problems affect business operators and consumers regarding compensation of the injured which is incompatible with the intention of this law.

For resolving these problems, the researcher opinionates that, firstly, regarding jurisdiction it should be added a provision on filing competence of consumers, to allow consumer to sue consumer case at the jurisdiction of its own domicile. Secondly, there is no principle of Class Action prescribed in Consumer Case Procedure Act B.E. 2551, which does not allow other injured persons who do not sue in the same action to be compensated in one proceeding. Therefore, there should be provision of class action in consumer cases. Thirdly, there should be provision authorizing Consumer Protection Commission to certify foundations to sue and proceed Consumer Cases on behalf of consumers in Consumer Case Procedure Act B.E. 2551 and Consumer Protection Act B.E 2522. Fourthly, there is no clarification in some articles on witness trial, affecting doubts in practice for judges, lawyers and business operators whether the witness

248597

๓

trial should be accusatorial or inquisitorial system. The researcher opinionates that it should be inquisitorial system. Fifthly, regarding appeal and dika appeal, there should be revised provision in Consumer Case Procedure Act B.E. 2551, which presently limit the dispute capital for dika appeal at 200,000 baht. Therefore, the aforementioned limit of dispute capital should be deleted.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตัมศิริ ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ตลอดจนเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดียิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ และท่านอาจารย์ธีรวัฒน์ จันทรสุมบูรณ์ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

และขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่อังคริมา ทับประสิทธิ์ ที่เป็นกำลังใจสำคัญและให้การสนับสนุนผู้เขียนในทุกๆ ด้านจนสามารถสำเร็จการศึกษาถึงระดับมหาบัณฑิต และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์นี้มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการศึกษาและค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้เขียนขอมอบความดีให้ทุกท่านที่กล่าวมาด้วย ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ณัฐนันท์ วงศ์ปัญญา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. ความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ ค้ำครองผู้บริโภครวม.....	8
2.1 ความหมายของผู้บริโภค.....	9
2.2 แนวคิดในการค้ำครองผู้บริโภค.....	11
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ำครองผู้บริโภค.....	12
2.3.1 ทฤษฎีว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา.....	12
2.3.2 ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบในทางละเมิด.....	15
2.4 ประวัติความเป็นมาของกฎหมายค้ำครองผู้บริโภค.....	17
2.4.1 ประวัติความเป็นมาของกฎหมายค้ำครองผู้บริโภคของประเทศไทย.....	18
2.4.2 ประวัติและความเป็นมาของกฎหมายค้ำครองผู้บริโภคของ ต่างประเทศ.....	21
2.4.2.1 ประเทศสิงคโปร์.....	23
2.4.2.2 ประเทศเยอรมัน.....	27
2.4.2.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค	38
2.5.1 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	38
2.5.2 สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรอง.....	40
2.5.3 มูลนิธิซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรอง.....	43
2.5.4 สำนักงานอัยการสูงสุด	46
2.5.5 ศาลยุติธรรม	48
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีผู้บริโภคของผู้บริโภคของประเทศไทยและ	
   ต่างประเทศ	49
3.1 การฟ้องคดีของผู้บริโภคตามกฎหมายไทย	49
3.1.1 ความหมายของคดีผู้บริโภค.....	50
3.1.2 การฟ้องคดี	54
3.1.3 การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี.....	54
3.1.4 การพิจารณาคดี.....	55
3.1.5 การพิพากษาคดี.....	56
3.1.6 ผลแห่งคดี.....	57
3.1.7 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง.....	57
3.1.8 การอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง.....	58
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีผู้บริโภคของต่างประเทศ	60
3.2.1 ประเทศสิงคโปร์.....	60
3.2.2 ประเทศเยอรมัน.....	61
3.2.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา	68
4. วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคของประเทศไทย	77
4.1 วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องเขตอำนาจศาลในการฟ้องคดีผู้บริโภค	78
4.2 วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับ	
ความเสียหายอย่างเดียวกัน.....	81
4.3 วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจฟ้องและการดำเนินคดีแทน	
ผู้บริโภคที่เป็นมูลนิธิ	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องระบบการสืบพยาน	87
4.5 วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในการอุทธรณ์และฎีกา.....	91
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	94
5.1 บทสรุป.....	94
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้เขียน	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ค่าธรรมเนียมในการยื่นคำร้องเพื่อเสนอต่อศาลพิเศษที่พิจารณาเกี่ยวกับคดี ผู้บริโภคร.....	25